

SLOVENSKI POROČEVALEC

Mesečna naročnina Lir 45.—, RM 15.—

Smrt fašizmu — svobodo narodu

Leto VI., št. 60

Ljubljana, petek 29. junija 1945

Cena L 2.— oz. RM 0.70

Zveza med zavezniki jamstvo za trajen mir

„Izvestja“ naglašajo, da so bili v San Franciscu ustvarjeni temelji bodočega tesnega sodelovanja med narodi

Moskva, 27. jun. (Tass) Posebni dopisnik »Izvestij« v San Franciscu, Evgen Zukov, poroča:

Dva meseca brez prestanka so trajali sili napor konferenca v San Franciscu. Položeni so bili temelji bodočega tesnega sodelovanja med narodi, katerih korist zahteva, da ohranijo trajen in pravičen mir. Dosežen je bil sporazum o stvarnih oblikah sodelovanja, ki bo osnovano na medsebojnem razumevanju demokratičnih velesil in bo zagotovilo naglo mobilizacijo vseh virov, potrebnih za preprečitev napadov in brzdane napadalec. Listina, ki jo je konferenca sestavila, je prepripana za duhom spoštovanja pravic vseh narodov. Ta listina ima v vidu skupno osredotočeno delo za ohranitev miru obenem pa se, ozira tudi na posebne pokrajinske interese raznih dežel, ki jih zanima obstoj pomožnih sredstev, namenjenih za obrambo njihove lastne narodne varnosti. Ustanovna listina Združenih narodov predstavlja široko območje socialnega in gospodarskega sodelovanja med narodi. Posebej se bavi z organizacijo mednarodne pomoči narodom odvisnih dežel, da bo mogoče čim bolj približati čas, ko bodo sami postali popolni gospodarji svojih usod.

Konferenca v San Franciscu je znatno zboljšala načrt za svetovno varnostno organizacijo, ki je bil sestavljen v Dumbarton - Oaksu. Izvedla je do konca — čeprav ne brez notranjih bojov — zgodovinske odločitve, ki so jih na Krimu sprejel Roosevelt, Stalin in Churchill. Dovolila je dokument, ki pušča daleč za seboj vse doslej znane načrte za ustvaritev stalne mednarodne organizacije. Nova mednarodna organizacija, ki so jo pripravili v San Franciscu, je poklicana, da dela v duhu prave demokracije, ki je nespravljiva s praznimi in neskončnimi besednimi prepriki, ki ovirajo odločitve v korist pretežne večine. Oblast, s katero bo razpolagala varnostni svet, ki bo obsegala »veliki pet« s prebivalstvom približno 850 milijonov ljudi, bo oblast pretežne večine, ki bo delala v korist vseh Združenih narodov brez izjeme.

Konferenca v San Franciscu je od vseh svojih udeležencev zahtevala mnogo naporov, kajti treba je bilo premagati ogromne in raznolike zapreke. Nekatere teh zaprek so izvirale iz nezadostnega razumevanja namenov, ki so služili za osnovo gotovim predlogom določenih dežel. Druge ovire so često nastale zaradi formalističnega zadržanja nekaterih zastopnikov, kar je do konca otežkočilo rešitev organizacijskih vprašanj. Končno tudi ni mogoče zanikati, da so se na konferenci vršili pokazanja nevarna znamenja naklonjenosti za Društvo narodov, kar na splošno ne koristi nalogam za ohranitev miru. Po za-

»Rdeča zvezda« svari Turčijo

Moskva, 27. junija. (Reuter) Moskovski vojaški časopis »Rdeča zvezda« je danes namignil, da bi lahko nastale »najbolj neprijetne posledice« za Turčijo, če bi nadaljevala s tako časopisno usmerjenostjo, kakor je na primer pisanje turškega časnikarja Huseina Jalkina, izdajatelja dveh carigradskih dnevnikov, ki je dejal, da je silovite važnosti za Turčijo, da gradi svojo politiko na razlikah med Veliko Britanijo in Rusijo in na neizogibnosti tretje svetovne vojne. »Nekatere vodilne turške osebnosti so pomilovale vredne, toda istočasno jih opozarjamo, da bi tak načrt lahko povzročil najbolj neprijetne posledice.« pravi »Rdeča zvezda«.

Predsednik kitajske vlade obišče Moskvo

Moskva, 28. jun. (o) Predsednik kitajske vlade je danes odpotoval iz Cunkinga v Moskvo na uradni obisk, pri katerem bo imel razgovore s sovjetskimi državniki o raznih prečih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav in njunega sodelovanja na Daljnem vzhodu.

Tuji znanstveniki o Rdeči armadi

Moskva, 27. jun. (Tass) Pred svojim odhodom v Leningrad so inozemski znanstveniki, ki so se udeležili jubilejnega zasedanja akademije znanosti SSSR, prisostvovali paradi zmage na Rdečem trgu. Parada je napravila neizbrisen vtis pri inozemskih gostih. Dobro znani ameriški znanstvenik Henry Field je dejal: »Prisostvoval sem številnim ljudskim proslavam v raznih mestih sveta, vendar tega, kar sem videl na Rdečem trgu v Moskvi, ni mogoče primerjati z ničemer. Mimohod zmagovite vojske, ki je osvobodila Evropo hitlerjevskega jarma, je bil očarujoč.« Predsednik rumunske akademije znanosti je izjavil: »Kot član slovenske seje ob obletnici akademije znanosti sem imel možnost, da spoznam moč ruske znanosti, — kot priča te parade pa živo predstavijo vojaške sposobnosti nepremagljive sile ruskega orožja. Šele sedaj morem razumeti veliko vlogo sovjetskih mož, borcev in tvorcev.« Francoski znanstvenik, predsednik pariške akademije znanosti Maurice Caullery, profesor Andrej Mason, profesor Jaques Adamar, ki je prebil mnogo let pod nemško zasedbo, govornijo z navdušenjem o paradi. »Čeprav je deževno vreme kvarilo slovesnost mimohoda, smo bili vendar mi Francozi, ki smo živeli pod zatiranjem nemških fašistov, posebno vzradosteni, ko smo gledali, kako so se vlekli pod nogami zmagovalcev po Rdečem trgu, prav one nemške zastave, pod katerimi so nemški napadatelci še pred kratkim tako domišljavo korakali po pariških ulicah.« Ameriški znanstvenik Arthur Pope je dejal: »Ko sem gledal in občudoval mogočni prizor, sem mislil na veliki ruski narod, ki je zmogel, da premaga vsako težavo. Leta vojne so izpremenila sovjetske ljudi, postali so zrelejši in odločnejši. Spominjama se razgovorov, ki sem jih imel malo pred začetkom vojne z ameriškim polkovnikom. Moj tovariš v razgovoru mi je zatrdil, da bi v slučaju, ako bi nastal vojaški spopad med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, bila slednja premagana, jaz pa sem mu zatrdil baš nasprotno. Že takrat sem bil prepričan, da mesta Moskva, Leningrad in Staffingrad ne bodo nikoli padla in da bodo izdržala; danes vidim, da sem imel pred štiri leti prav.«

Govor ministra za finance priložujemo na 3. strani

Potreba gospodarske razorožitve Nemčije

Washington, 26. jun. T. Crowley, ravnatelj ameriške gospodarske uprave za inozemstvo, priporoča v svojem poročilu vojno-mobilizacijskemu odboru ameriškega senata, naj se zavezniki sporazumejo in ustvarijo skupen mednarodni načrt za gospodarsko in industrijsko razorožitve Nemčije, kar bo mnogo pospešilo industrijski razvoj v ostalih državah, ustvarilo ravnovesje v gospodarski izgradnji Evrope ter pospeševalo vzdrževanje mira in reda v povojnem svetu.

Iste še vedno lahko obvladale evropski kontinent ter bi glede na možnost zopetne pretvoritve še vedno predstavljale veliko vojno nevarnost. Tako je Nemčija poleg Združenih držav glede na omenjene možnosti še vedno ena najmočnejših oboroževalnih svetov in jo je treba prav zaradi tega tudi gospodarsko in industrijsko razorožiti.

V svojem poročilu naglašata T. Crowley, da bi se Nemčija v petih letih lahko še mnogo bolj pripravila za vojno, kakor se je pokazalo v letu 1939, če bi ji mirne duše pustili vse njene naprave. Zavezniki bombardiranje je sicer napravilo ogromno škodo, vendar pa ni popolnoma uničilo nemške oboroževalne industrije, ki bi si v nekaj letih zopet znova opomogla, če ne bi bila pod stroгим nadzorstvom. Obseg nemške industrije je ogromen ter je bil v celoti pripravljen za vojno. Tako je n. pr. imela Nemčija tovarno za barvila, ki je v enem letu lahko izdelala skoraj toliko barv kakor vse silone naprave v Združenih državah skupaj, a niti one okno te tovarne ni bilo razbita. Leta 1938. je Nemčija izdelala 25 milijonov ton jekla. Če bi ji pustili samo to močnost proizvodnje, bi to lahko smatral kot pobudo, da naj vojno znova začne. Leta 1939. je Nemčija izdelala več strojnega orožja kakor Združene države ter se zaloge teh izdelkov kljub vsem izgubam in poškodbam še vedno cenijo nad štiri milijone ton, poleg tega pa obstajajo še ogromne možnosti za novo izdelavo. Če bi postavljeni še sedaj obstoječe ogromne nemške naprave, ki so izdelovale orožje, v službo mirovne proizvodnje, bi

EAM zahteva mednarodno preiskavo

Akene, 28. jun. (o) Organizacija narodnega odpora EAM se je s posebno spomenico obrnila na Sovjetsko zvezo, Anglijo in Združene države, kjer zahteva, naj se osnuje medzavezniška komisija, ki naj prouči položaj v Grčiji, ker grška vlada ni izpolnila sporazuma, sklenjenega v Varšavi.

Nemški ujetniki iz Norveške bodo poslani domov

Oslo, 28. jun. (o) Uradno je bilo objavljeno, da bodo po sporazumu, sklenjenem med Norveško, Švedsko in zavezniki, 250.000 nemških ujetnikov iz Norveške preko Švedske domov v Nemčijo. Repatriacija se bo pričela 20. junija.

Usoda naših vojaških ujetnikov na Norveškem

London, 28. junija. (Reuter.) Beograjski radio je danes sporočil, da so se vsi bivši jugoslovanski vojni ujetniki na Norveškem zbrali v taborišču v Trondhjemu, odkoder bodo v kratkem poslani domov.

Konferenca v San Franciscu je znatno zboljšala načrt za svetovno varnostno organizacijo, ki je bil sestavljen v Dumbarton - Oaksu. Izvedla je do konca — čeprav ne brez notranjih bojov — zgodovinske odločitve, ki so jih na Krimu sprejel Roosevelt, Stalin in Churchill. Dovolila je dokument, ki pušča daleč za seboj vse doslej znane načrte za ustvaritev stalne mednarodne organizacije. Nova mednarodna organizacija, ki so jo pripravili v San Franciscu, je poklicana, da dela v duhu prave demokracije, ki je nespravljiva s praznimi in neskončnimi besednimi prepriki, ki ovirajo odločitve v korist pretežne večine. Oblast, s katero bo razpolagala varnostni svet, ki bo obsegala »veliki pet« s prebivalstvom približno 850 milijonov ljudi, bo oblast pretežne večine, ki bo delala v korist vseh Združenih narodov brez izjeme.

Konferenca v San Franciscu je od vseh svojih udeležencev zahtevala mnogo naporov, kajti treba je bilo premagati ogromne in raznolike zapreke. Nekatere teh zaprek so izvirale iz nezadostnega razumevanja namenov, ki so služili za osnovo gotovim predlogom določenih dežel. Druge ovire so često nastale zaradi formalističnega zadržanja nekaterih zastopnikov, kar je do konca otežkočilo rešitev organizacijskih vprašanj. Končno tudi ni mogoče zanikati, da so se na konferenci vršili pokazanja nevarna znamenja naklonjenosti za Društvo narodov, kar na splošno ne koristi nalogam za ohranitev miru. Po za-

»Medvladje« v organizaciji Združenih narodov

Saa Franciscu, 27. jun. (Reuter) »Medvladje« organizacije Združenih narodov, ki naj bi uredilo vprašanje prvih šestankov glavne skupščine, varnostnega sveta in ostalih ustanov, naj bi po določbi v ustanovni listini Združenih narodov imele svoj sedež v Londonu in vzdrževanje naj bi prevzela britanska vlada. V tej vmesni dobi bo organizacija obstajala iz dveh ustanov:

1. iz pripravljane komisije Združenih narodov, v kateri bi bil po en predstavnik vsake vlade, ki je podpisala ustanovno listino;
2. iz izvršnega odbora, ki bi bil sestavljen iz predstavnikov vseh onih vlad, ki so bile zastopane v izvršnem odboru konferenca v San Franciscu.

To vmesno stanje organizacije bo prenehalo, ko bo izvoljen glavni tajnik nove mednarodne organizacije.

Dolžnosti te »medvladne« organizacije je mnogo: 1. da skliče prvo zasedanje glavne skupščine; 2. da pripravi začasni dnevni red za prvo zasedanje glavnih skupin nove mednarodne organizacije (kakor je varnostni svet); 3. da pozove k imenovanju kandidatov za novi mednarodni sodni dvor; 4. da protiči, v koliko bi bilo mogoče prenesti nekatere naloge in zapuščino starega Društva narodov; 5. da predlaga, kje naj bi bil stalni glavni sedež organizacije.

Odstop lublinske vlade

Dosedanji ministrski predsednik Osupka Morawski sestavlja vlado poljske narodne enotnosti

Varšava, 28. jun. (o). Danes opoldne je bil izdan uradni komunikat, da je začasna poljska vlada, tako zvana lublinska vlada, podala ostavko, da se na podlagi sporazuma, ki je bil sklenjen v Moskvi, sestavi nova enotna narodna vlada. Mandat za sestavo vlade je poverjen Osupki Moravskemu, ki je že pričel z razgovori.

Varšava, 28. junija. (Tass). Po poročilu varšavskega radia je pripravilo varšavsko prebivalstvo topli sprejem poljskim državnikom, ki so se vrnili iz Moskve. Več tisoč Varšavčanov, ki so prišli na sprejem, se je zbralo pred vladno palačo. Nostli so letake z napisi: »Naj živi narodna enotnost! Zahtevamo povratek poljske armade iz tujine! Naj živi vlada narodne enotnosti!« Ljudstvo je glasno pozdravljalo člane vlade narodne enotnosti. Na letališču so govorili pred mikrofonom Bjerut, Osupka, Morawski in Mikolajczyk.

Predsednik poljskega narodnega sveta Bjerut je rekel: »Prenovitev začasne vlade in sestava vlade narodne enotnosti je izredno važnosti za življenje naše dežele. Ni dvoma, da je napravila ureditev poljskega problema v skladu z odločitvami krimskih konferenca velik korak naprej v namenu, da onemogoči delovanje onih, ki žele motiti mir, in da je prizadela težak poraz sovražnikom demokracije. Brez dvoma bo ureditev tega problema utrdila zvezo Združenih narodov in zvezo velikih sil, ki so zmagale v boju proti hitlerizmu in sedaj začenjajo ustvarjati pogoje novega sveta. Za nas za Poljsko in za poljsko ljudstvo je ta dogodek ogromne važnosti, ker bomo sedaj lahko naredili vse sile, da bomo zgradili novo demokratično poljsko republiko.«

Za njim je govoril ministrski predsednik Osupka-Morawski, ki je dejal: »Naše bitvanje v Moskvi, kamor smo šli, da se sporazumemo o sestavi vlade narodne enotnosti, je bilo kronano s popolnim uspehom. To je razveseljivo dejstvo ne samo za nas, marveč za vse poljsko ljudstvo. Poljsko moramo dvigniti iz ruševin. Mišlim, da ne izražam samo čustev našega zastojstva, temveč vsega poljskega ljudstva, če vzklizne: »Naj živi enotna poljskega ljudstva!«

Naj živi močna in neodvisna demokratična Poljska!«

Slavnosten sprejem čl. ministrov v Moskvi

Moskva, 28. jun. (Tass) Dne 27. junija je priredil predsednik sveta ljudskih komitirjev maršal Stalin v Kremlju kosilo v počastitev ministrskega predsednika češkoslovaške republike Frlingerja ter članov češkoslovaške vlade.

Teror grških fašistov v egejski Makedoniji

Beograd, 28. jun. (Tanjug.) Vsak dan prihajajo novi podatki o strašnih zverstvih, ki jih izvajajo grški fašisti nad našim ljudstvom v egejski Makedoniji. V Kosturskem okraju, kjer živi po statističnih podatkih 55.493 Makedoncev, izvršujejo fašistične tolpe neštivilne zločine in nasilnosti nad mirnim prebivalstvom. Tako je pokrajinski upravitelj v Solunu na zborovanju v mestu Kosturu pozval kmete vsega okraja, naj pridejo k njemu, če imajo kake pritožbe. Na ta poziv je približno 30 kmetov iz vasi Zeli odšlo v Kostur. Tam jih je pričakala policija, sestorico zaprla in pretepla. Kosturski zapor je prenapolnjen z Makedonci. Samo v vasi Rupišču je bilo zaprtih 8. junija 193 kmetov. Fašisti v Kosturu silijo zaprti Makedonce, da vsak dan tečejo po dve uri, medtem pa jih pretepejo z gumijastimi palicami in kričijo »Smrt slovenskim Makedoncem«. Fašistične tolpe, ki so sestavljene iz civilstov, v glavnem priseljenecv iz Male Azije in grške vladne vojske, »nacio-stražarji« izvršujejo neverjetne zločine. Tako so nekega dne Mordziri obkolili vas Izlimir in med streljanjem vdrli vanjo. Prestrašeno prebivalstvo je zaklenilo vrata, toda Mordziri so s silo vdrli v hiše in aretirali 150 ljudi. V vasi Starilani so Mordziri preganili v planine nad 15 makedonskih rodbin, v njihove hiše pa so naselili fašiste. Na ta način poskušajo tolpe EDESA, naciostražarji in vsi ostali fašistični razbojniki v egejski Makedoniji iztrebiti makedonsko ljudstvo.

Prpriave za volitve v Franciji

Pariz, 28. jun. (o) General De Gaulle je imel že celo vrsto razgovorov z vodilnimi političnimi predstavniki vseh strank in v poštev prihajajočih organizacij narodnega odpora glede razpisa parlamentarnih volitev, med drugimi z bivšim predsednikom republike Lebrunom, s predsednikom radikalne stranke Herriotom in voditeljem socialistične stranke Leonom Blumom ter generalnim tajnikom komunistične stranke Torrezom. Kakor se doznava, so se vsi izjavili za čimprejšnji razpis volitev. Herriot je predlagal, naj bi se ob istem času razpisale volitve v senat in parlament, ki bi obenem tvorila ustavodajno skupščino.

Obsojba Georgesa Claudea

Pariz, 27. jun. Sodišče je včeraj obsodilo v dosmrtno ječo Georgesa Claudea, francoskega znanstvenika, ki je bil obtožen, da je svojo iznajdbo letelič bomb prodal Nemcem. Obsojen je bil tudi na zaplembo osebne lastnine in posesti, izgubo državljanstvih pravic in izključitev iz Častne legije. Javni tožilec, ki je zahteval smrtno obsodbo, je dejal: »Želel si umreti za Hitlerja, Georges Claude! Če me bo sodišče poslušalo, boš v par dneh za Hitlerja ustreljen.« Claude je bil iznajditelj neonske svetilobe in strokovnjak v proizvodnji tekočega zraka in umetnih nitratov. Delal je potkuse z raketami. Med vojno je uporabljal svoje tovarne in laboratorije za nemško vojno proizvodnjo. Pozival je Francoze, naj se pridružijo protiboljševiški legiji ali pa naj odidejo na delo v nemške tovarne.

ŠIRITE TISK Osvobodilne fronte!

V prvi vrsti na levi predsednika federalne vlade Slovenije Borisa Kidriča, Marirja Vasiljevna Sariceva, podpredsednica a moskovskega sovjeta, na desni profesorica Holupova. Levo zadaj na vrhu kapetan-pilot in narodni heroj Sovjetske zveze Evgenija Šagaljenko. Pod njo Aleksandra Nikiforovna Zaharova, partizanka iz Bele Rusije

Predsedstvo II. kongresa mladine Slovenije na odru mladinske dvorane

Ob priilki II. kongresa mladine Slovenije je bila v palači Bača sredi Ljubljane prirejena okusna razstava mladinskih izdelkov, med katerimi so nekateri resnične umetnine, ki pričajo o veliki nadarjenosti naših mladih razstavljalcev. Razstava je odprta od nedelje dopoldne dalje in je vedno deležna velikega obiska

Novi procesi proti vojnim zločincem in narodnim izdajalcem

Za prihodnje dni je pripravljeno gradivo za celo vrsto procesov pred našimi sodišči. V najkrajšem času bo razprava proti voj. zločincem Hlebcu in njegovi mornarski skupini. Tudi vojaška sodišča v Celju, Mariboru in po drugih mestih Slovenije so pripravila vse za končni obračun z onimi, ki so dvignili v teku osvobodilne vojne roko proti lastnemu narodu.

Pričetek procesa proti Hlebcu, t. j. ura, ob kateri bo razprava odprta, bo javljen po radiu.

Enajstotica vojnih zločincev, ki so bili obsojeni na razpravi dne 24. t. m., je bila justificirana dne 25. t. m. ob 19.45 uri.

Iz pisarne Javnega tožilskega urada.

Izpremembe v federalni vladi Srbije

Beograd, 28. jun. (Tanjug.) Na podlagi člena 2. zakona o narodni vladi Srbije je predsedništvo narodne skupščine Srbije sprejelo ostavko, ki jo je predložil Voja Leković, minister za trgovino in prekrbo Srbije. Na predlog predsednika narodne vlade Srbije dr. Blagoja Neškovića je bil imenovan za ministra za trgovino in prekrbo Srbije Milentije Popović, dosedajni minister za notranje zadeve Srbije, za ministra za notranje zadeve Srbije pa Momčilo Marković, član predsedništva narodne skupščine Srbije.

7. julij narodni praznik v Srbiji

Beograd, 28. jun. (Tanjug.) Na podlagi točk 1, 4 in 8 odloka velike protifašistične narodno osvobodilne skupščine Srbije o konstituiranju ASNOSA kot vrhovnega zakonodajnega in izvršnega organa državne oblasti demokratične Srbije, je izdala predsedništvo narodne skupščine zakon o ustanovitvi narodnega praznika v proslavo vstaje v Srbiji, ki odreja: Da bi se proslavil spomin dneva, ko je v Srbiji počela prva vstajniška puška proti fašističnemu okupatorju in njegovim hlapcem, se določa dan 7. julija za narodni praznik, ki se bo vsako leto proslavil kot dan, ko se je začela narodna vstaja v Srbiji.

„Vztrajno smo se borili, vztrajno bomo gradili!“

Ob zaključku II. kongresa mladine Slovenije

S poltom, kakršen je svojiski samo mladni, je pričel njen II. kongres. Po vseh krajih mitingi, zborovanja. Mladina, ki sama ni mogla na kongres, je manifestirala doma svojo enotnost in svojo voljo. Tisoč in tisoč kresov je simbolično govorilo o tem. Sam v okolici Ljutomeru in Ormožu je gorelo nad 400 kresov!

Naša Ljubljana je čutila te dni po svojih ulicah, v svojih žilah novo vrenje, nov polet. Prinesla ji ga je mladina, ki je privedla sem iz vseh naših krajev. Prišlo je nad tisoč delegatov in delegatki. Štetinji tekači so prinesli pozdrave iz Bele Krajine, iz Dolenjske, iz Trsta, Gorice in Posrebe, iz Maribora in Celja. Prinesli so pozdrave iz vseh mest, trgov in vas, skozi katere so tekli in kjer so jim izročili mladinci narčala za kongres. Ure in ure so pešalele koroke mladinke, morale so se čuvati med potjo fašistov, vzpenjale so se čez Karavanke in srečno razvile na tej strani Karavanke svojo zastavo, ki so jo nosile prej v nahrbtniku... Z vsem tem je mladina izpričala svojo povezanost, svojo neomajno zvestobo združeni in svobodni Sloveniji, svojo pripravljenost na delo in žrtve.

Prišli so delegati iz vseh federalnih enot naše domovine. Prišli so, da se učvrstijo vezi med mladino jugoslovanskih narodov, da se bo bolje spoznajo med seboj, da utrejo tako pot vse globljemu bratstvu naših narodov. Z velikim navdušenjem smo se odpravili na pot, da vidimo drago Slovenijo, da vidimo mladino Trsta, Koroke. Zdej smo tukaj. Ni nam žal, da smo prišli iz vseh strani Srbije, iz Beograda, Čačka, Kraljeva, Kruševca, Novega Pazara... Je rekel delegat iz Srbije. Mladina Slovenije je pozdravila brate iz drugih delov države prisrčno kot sorabce in tovariše iz najbližjih dni boja proti okupatorju in iz dajstvu kot tovariše v boju za izgradnjo naše skupne velike domovine — Titove Jugoslavije.

»Naš boj je dobil pravi pomen tedaj, ko ste nam dali vi zgraditi in nam pokazali pot.« Je dejala delegatka avstrijske mladine. Iz rekla je mladini Slovenije s tem veliko priznanje. Pa tudi zaslužen priznanje, kajti naša mladina je bila ves čas vojne vzor, kako se je treba boriti proti okupatorju. S tem je tudi pokazala pot enotnosti vse svobodoljubne mladine in podira pregraje, ki so jih postavljali med mladino svobodoljubnih narodov Sovitizmi. Zato so poslali na kongres svoje delegate mladinci in mladinke iz Bolgarije, Albanije, Italije, Avstrije in Madžarske. Svoje priznanje naj mladini je dala s svojo prisotnostjo še posebno mladina Sovjetske zveze, tista mladina, ki je bila nam vsem in nam je vzor dela in boja.

Kongres — revija borbenih sil naše mladine

Na kongresu je postala mladina obračun o svojem delu. Nemogoče je tukaj naštet vse delegate, ki so poročali o uspehih, o delu mladine v boju za osvoboditev in obnovu domovine. Mladina Slovenije je v tem boju nosila glavni del žrtve, glavni del naporov. Mladina Slovenije je dala narodno-osvobodilnemu boju energijo, polet in navdušenje, je dejal na kongresu predsednik Izvršnega odbora OF Josip Vidmar. To priznanje je izrekel s svojo prisotnostjo mladini v imenu Jugoslovanske armade tudi generalmajor Dušan Kveder, to sta potrdila z obiskom komandanta III. in IV. armade generalna poročnika Kosta Nadj in Peko Dapčević.

Kot dostojno polaga tudi odslej v mladino naše ljudstvo, naše državno vodstvo velike nade, ki pa pomenijo tudi velike dolžnosti in naloge. Podpredsednik vlade demokratične federativne Jugoslavije Elvdard Kardelj je sporočil kongresu, naj zahteva od mladine, da čuva svojo enotnost, skovano v težkih in slavnih dneh narodnoosvobodilne vojne, da čuva svojo enotnost, skovano v težkih in slavnih dneh narodnoosvobodilne vojne.

Najmlajši borci

Jugoslovanske armade

Beograd, 28. jun. Na pobudo štaba korpusa narodne obrambe Jugoslavije je bil odprt internat, v katerem živijo in se učijo mladoletni borci Jugoslovanske armade. Internat se nahaja na Dedinju in živi v njem 34 borcev pionirjev od 10 do 15 let starih iz vseh federalnih ednic demokratične Jugoslavije. Borci pionirji so zelo zadovoljni s svojim dobro urejenim življenjem, ker je štab KNOJa v resnici podvel vse, da bi se najmlajši borci čim bolje počutili. Razen rednih učnih ur imajo tudi svoje politične in kulturno-prosvetne ure, imajo stenski časopis in se pečajo s fizikulturo. Mladi pionirji, ki so se po večini udeležili bojev za osvoboditev svojega naroda, so obljubili, da bodo pridni in disciplinirani dijaki, da bi čim bolj služili svojemu narodu.

Begunci iz Srbije v Bitolju

Beograd, 26. jun. Prebivalci Bitolja vidijo vsak dan na ulicah skupine beguncev, starih in mladih, moških in žensk, ki bežijo iz Egejske Makedonije pred strašnim terorjem grških fašistov in EDES-ovih toip in ki zapuščajo svoje domove na milost in nemilost razbojnikom.

Nekaj o delu špekulantov

V času okupacije se je v Ljubljani in po drugih krajih zelo razširilo špekulativstvo. Špekulativstvo ima korenine že v predprilski Jugoslaviji, a fašistična korupcija ga je postoterila. Pustimo ob strani črnohorzijanstvo in ogromen zaslužek, obenem pa nečloveško izkoriščavanje težkega položaja ljudi, in pogledimo, kako so zlasti veletrgovci z alkoholom na zakonit način špekulirali. V tem se jasno kaže strašna, nečloveška podoba fašističnega gospodarstva, ki je bil le lepo pogrnjen plašč čez strašno goljufijo denarnih mogotcev.

Vzemimo primer, ki je bil pogost v Ljubljani. Trvdka je 1942. leta kupila deset vagonov vina po 8 lir liter. Po enem letu in pol je vino lahko prodala liter po 45 lir in čez čas po 80 lir. Tako so premožnejši kupci spravili denar brez izgube v kapital, ki se je bogato obrestoval v blagu. Ker pa bi trgovec manj zaslužil, če bi prodajal vino, zato ga je dal predelati v vinski žganje. Tega je prodal po takratnih maksimiranih cenah liter po 118 lir. Vendar tudi tako ga ni hotel prodajati. Temu žganju je prinesel rumeno barvo in ga imenoval Cognac. Tako je dvignil ceno na 166 lir. Če vse preračunamo, vidimo, da je zaslužil pri desetih vagonih quasi Cognaca 7,800.000 lir. Te številke dovolj nazorno pokažejo, kako so si polnili špekulanti žepi.

V zadnjem času švabske okupacije so se nekatere tvrdke mnogo bavile s prekuhavanjem repe in pese v alkohol, ki je vseboval metilni alkohol. Nekateri so zaradi tega oslepel, trgovcem pa je donášalo ogromen dobiček, saj se je prodajalo po maksimiranih cenah 260 lir liter.

To je samo drobec zakonitega špekulativstva, ki je šel na račun ljudstva. O drugih špekulacijah bi se še dalo več napisati. Vendar nam to dovolj jasno pove, kakšno nevarnost predstavljajo špekulanti za narod in kako je njihovo delo umazano. Naša ljudska oblast pa je takim in podobnim ljudem napovedala neizprosen boj! V tem boju je dosledna in to ne gre mnogim v račun. Vsem je znano, da so ravno ti špekulanti denarno pomagali švabobrancem. Nekateri so zato zbežali preko Alp in sedaj tvorijo svetovni reakciji o neredu v domovini, o dušenju osebne iniciative in o vsem mogočem proti nam. Nekateri pa so se doma preoblekli v ovčja oblačila in se poskušajo prikriti, a v resnici čakajo na prvo priliko, da bi nadaljevali s svojim špekulativstvom. Dolžnost nas vseh je, da jih razkrivamo in tako pomagamo osvoboditi ljudstvo podobnih pijavk. Na drugi strani pa moramo pomagati našim ustanovam in tistim, ki nimajo sebičnih namenov pri trgovini in ki hočejo dobiti na pravičen način za svoje delo primerne plačila.

Še sedaj se nahaja na Celovski cesti v Ljubljani zastopstvo višnje trgovine Delich Umberto (Delič!), ki po izjavah sosedov namerava še naprej trgovati pri nas.

Kdo je gospod Delich Umberto? Njegova sorodnica mi je navdušeno rekla: »Ko bi vi vedeli, kako zlata duša je to, čeprav je bil fašist!« Ljudje pa o njem pravijo: V Ljubljano je prišel s fašisti in vedno nosil fašistični znak. Ko so v isti hiši Italijani ubili Hribernika, ker je delal za partizane bajonete, ni hotel nič posredovati. Potem se je vselil ta gospod v njegove lokale. Ob kapitulaciji je hotel zbežati, a nihče ni hotel kupiti njegove trgovine. S trgovino je nadaljeval pod Nemci in se odselil 6. januarja 1945 iz Ljubljane v Gorico, kjer je še sedaj, ker je »nekaj« stulil... In sedaj se po izjavah sorodnice želi vrniti v Ljubljano. Spoznal je, da tisti sluteni »nekaj« ni tako hud! Poglejmo si ga malo od bliže.

V tem času si je postavil peč za žganjekuho, ki je vredna okrog 2,800.000 lir. Še več so skoraj vredni sodi, ki pa jih nekam sedaj vozi njegova sorodnica! In ko so ga drugi vprašali, kako si lahko nabavlja take stvari, je odgovoril: »Kdor more, pač more, kdor pa ne more, naj pri miru pusti!« Tako socialno čuti »zlata duša«.

In sedaj navaja vzrok svojemu špekulativskemu delu, da je s tem veliko koristil slovenskemu narodu, ker mu je dovažal vino. Verjetno pozablja, da je pri tem zelo malo mislil na narod, ampak na polnjenje svojega žepa. Mnogi si celo drznejo trditi, da so s špekulativstvom in s črno borzo koristili nam, ker so s tem rušili sovražno državo. Da, celo za heroje so se smatrali, če so bili zaprti zaradi preliivanja srebrnikov Marije Terezije ali zaradi kake druge špekulacije. Vendar so to bili redki, ker se je pod okupatorjevo oblastjo špekuliranje celo pospeševalo. Gospod Delich spada v vrsto »fašističnih herojev«, samo s to razliko, da ni bil niti zaprt.

Mnogo špekulantov je naše ljudstvo že razkrinkalo. Druge pa še razkrinkuje. Pri tem jih moramo pomagati vsi in napovedati špekulantom neizprosen boj. Nasprotno pa moramo z vsemi silami podpreti tisti zdravi element, ki v trgovini ne išče špekulativskega zaslužka, ampak hoče pošteno delati.

Po zadnjih podatkih se v primeru Delich ni storilo še nič odločnega. Umberto ima namreč še svoje zastopstvo v Ljubljani, ki razpolaga z njegovo imovino. Ali bi morda ne spadala pod upravo narodne imovine? F. B.

Oddaj razbito steklo na zbirališče, da boš čim prej imel steklo za okna! Ne pusti ničesar, da strojni seginje ali zarjavi — oberi vsak star material in ga predaj na odrejeno mesto! Zberi v svojem okoliščju star papir, gumo, staro železo itd. ter predaj nabrano na odrejeno mesto.

Zbor sokolskih delegatov Slovenije

Vodstvo slovenskega Sokolstva sklicuje zbor sokolskih delegatov Slovenije, ki bo v nedeljo, dne 8. julija, v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Otvoritev in pozdravi.
2. »Pot slovenskega Sokolstva« — referat tov. Fr. Lubeja.

3. »Poročilo sokolskega vodstva o delu slovenskega Sokolstva v teku narodno osvobodilne borbe« — referat tov. Josipa Rusa.

4. »Nova telesna kulturna organizacija Slovenije« — referat tov. Zorana Poliča.
5. Diskusija o vseh treh referatih.
6. Slučajnosti.

SLOVENSKI JAVNOSTI

Slovenski narod postavlja ob sodelovanju zastopnikov Rdeče armade SPOMENIK ZMAGE

v počastitev padlih vojakov Rdeče in Jugoslovanske vojske.

Spomenik, ki ga tvori visok obelisk na mogočnem trdnjavskem podstavku s peterokrako zlato zvezdo na vrhu, z dvema sovjetskima topovima ob straneh ter s sovjetskim vojakom in slovenskim partizanom kraj njiju, bo postavljen na Glavnem trgu v Murski Soboti že julija meseca t. l. Osnetek za spomenik je izdelal sovjetski arhitekt, vojni inženir Arončič.

Bojaki! Častniki! Vojniki Jugoslovanske armade! Tovariši in tovarišice! Ta monumentalni lik na skrajnem severovzhodnem obrobju naše domovine bodi ponosna in dostojanstvena proslavitev zmage nad najostrejšim sovražnikom človeštva, nad zločinskimi evropskim fašizmom, hkrati pa vekovita pričča nezmlajljivih bratskih vezi med Rdečo in Jugoslovansko armado, vezi, ki so se skovale v krvi in ognju na prekmurskih poljanah za osvoboditev slovenskega ljudstva izpod fašističnega trinoštva. Zato je potrebno, da ves slovenski narod prispeva za ta spomenik.

Slovinci in Slovenke! Zavodi in ustanove! Podpisani častni odbor v Ljubljani vas v sporazumu s krajevnim delovnim odborom v Murski Soboti poziva, da prispevate po svojih močeh vsi, da bo Spomenik zmage na ta način resnično postavilo celotno slovensko ljudstvo. S tem boste najlepše izpričali svojo anti-fašistično zavest, izrazili svojo zahvalo nezmagljivi Rdeči armadi, rešiteljici človeštva, in se tako oddolžili spominu neštetihih njenih in naših junakov, ki so dali svoje življenje za zmago nad ogabnim početjem tujih nasilnikov in domačih izdajalcev na naših rodnih tleh.

Prispevke zbirajo krajevni, mestni, okrajni in okrožni odbori OF in se nalagajo v Denarnem zavodu za Slovenijo za »Odbor za postavitev spomenika zmage v Murski Soboti«. Vsa, tudi najskromnejši prispevek je dobrodošel.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

ČASTNI ODBOR:

- dr. Ferdo Kozak, minister za prosveto;
- Kosta Nadj, generalni poročnik, komandant III. armije;
- Lado Ambrožič, generalmajor;
- Dušan Kveder, generalmajor;
- Ivan Lokovšek, podpolkovnik, komandant mesta Ljubljana;
- Oton Zupančič, pesnik, upravnik Drž. gledališča v Ljubljani;
- Fran Albrecht, načelnik oddelka za kulturo in umetnost v ministristvu za prosveto;
- Božidar Jakac, akad. slikar, predsednik Slov. umetniškega kluba.

DELOVNI ODBOR V MURSKI SOBOTI:

- Janko Liška, sekretar okrajnega odbora OF;
- Miro Ravbar, prosvetni referent okrajnega odbora OF;
- France Novak, arhitekt;
- Mara Kocmur, sekretar mestnega odbora OF;
- Štefan Mesarič, referent za propagando pri MOOF;
- Evgen Miholič, zidarski mojster.

Zločinci iz skrivališč

Borec iz XV. divizije nam piše: Kmetska ženica nas je obvestila da so vaščani zapazili skrivljive ljudi. Našim borecem, ki jim je znan vsak kotiček naše domovine, ne uide nobena sled. Tako koraka kolona v strelcah skozi zarasle predle gozda. Na desni se utrgata iz tistih dva strela. Tovariši druge patrolo so naleteli na zločince. Že se prikažejo izza debel titovke tovariše, ki so ujeli nekaj skrivalčev — narodnih izdajcev, ki jih umazana vest žene kakor zverji po gozdnih skrivališčih. To so tiste prodane duše, tiste klavrne prikazni ki so si nekod tako domokrunsko naredili ime: »slovenski domobranci«, a so ravno slovensko domovino hoteli za vse čase prodati tujcu.

In zdaj tro se klavrne postavbe topo predse, njihovi pogledi so poselili takih, diših edini posel je klanje ljudi. Nekdo od naših dvigne roko, pa mu roka omahne. »Brata so mi ubili, udaril bi, a se mi preve gabi...« — Drugi pripomni: »Po svojih pekelnjskih zločinih in blaznem sovraštvu do partizanov so prekašali okupatorja samega.«

Kolona se približa prvim hišam ob cesti. Ljudje prihiti iz hiš in zro na eni strani na naše pomene fante-zmagovalce s titovkami, na drugi strani pa na razgrano, razbojniško sodrgo. Roke se krečijo v pesti, od nekod plane ženska, pa se spet ustavi. Morda je hotela pljuniti izdajalcu v obraz, pa se je z gnumom obrnila.

Mimo požarnih hiš gre naša pot, ožgani tramovi štrle kakor pobabljenčeva roka v zrak in kilčejo po maščevanju. Okna hiš so oči slepca, ki govore o bolesti slovenskega človeka, ki je bil samo zato pregan s svoje zemlje, ker ni hotel priznati krivice, ker ni maral fašizma, ker je ostal zvest sin svoje slovenske matere.

Po kolovozu se počasi pomikamo, naletino spet na požrane hiše, morda bomo spet odkrili kje kak skupen grob žrtve tujih in domačih krvokov. — »Po vse te obtožbe« je tovariš kilčni enemu nastrgancu, te hiše in vsa slovenska zemlja... — »Ezraz belogardista je postal še bolj top, hñavsko je zavrtel oči, češ: jaz sem nedolžen... — Vsi so nedolžni — in vendar trohni po naši in tuj zemlji toliko najboljših slovenskih sinov in hčera in vendar je toliko naših hiš požganih... — Borci naše matere in drugih ednic bodo kmalu počistili našo slovensko zemljo izdajalskega plevla, — tisoč prdnih slovenskih rok pa gradě nove domove, iz katerih bo dihalo zdravo novo življenje.«

Kratke vesti

Francoska posvetovalna skupščina bo razširjena z 48 zastopniki iz vrst bivših vojnih ujetnikov in deportirancev francoskih državljanov.

George Claude obsojen na doživetno ječo. Te dni je sodišče v Parizu obsodilo francoskega fašista in člana francoske akademije Georgea Clauda v doživetno ječo.

Proglas londonske poljske vlade. Begunska poljska vlada v Londonu je izdala proglas, v katerem izjavlja, da ne priznava pogajanj v Moskvi in da obenem zavrača odloke krmiske konference. Vprašanje je samo, kdo še resno sprejema to smešno emigrantsko vlado.

Posetva kneza Lichtensteina na Češkem zaplenjena

Praga, 28. jun. (O.) Z dekretom prezidenta dr. Beneša je bila odrejena zaplenba veleposestev vladajočega kneza Lichtensteina na Češkem ter postavljena pod državno upravo. Gre za 14 veleposestev s skupno 175.000 ha zemlje. Po večini gre za bogate gozdove, k tem posestvom pa spada tudi več tovarn, med drugim svetovno znane tvornice porcelana v Letnicah.

Nova nizozemska vlada

Haag, 28. jun. Vodja nizozemskega uporniškega gibanja profesor Schermerhorn je sestavil novo vlado. Minister za zunanje zadeve je Van Eleffens, minister za vojsko Meyen, minister za mornarico James de Booy, minister za prekomorsko ozemlja prof. Johann Logemann, minister za notranje zadeve dr. Beel, minister za pravosodje Van Kolscheten, minister za finance prof. Lieftinck, minister za trgovino in industrijo Vos, minister za prosveto prof. Gerardus van der Leeuw, minister za socialno politiko William Drees, minister za javna dela dr. Johannes Ringers.

Madžarske žene na obisku v Subotici

Beograd, 28. jun. Na povratku s kongresa protifašistiinj v Beogradu so se madžarske žene ustavile v Subotici. Gostje iz Madžarske so poročale o svojih vtisih, ki so jih dobile na obisku v Beogradu, in izjavile, da Madžarska po zgledu Jugoslavije že uvaja demokratizacijo pri čemer pa vendar le preprosto naletajo na ostanke fašizma, ki jih je treba uničiti. Izrazile so svoje zadovoljstvo, ker uživajo Madžari v Jugoslaviji popolno svobodo in enakopravnost.

Volilne priprave v Vojvodini

Beograd, 28. jun. Kot pripravo bodočih volitev prirejajo v mnogih mestih Vojvodine velika zborovanja. Tako je n. pr. bilo na zborovanju v Petrogradu nad 10 tisoč kmelov. Na velikem zborovanju v Starem Bečuju, kjer je bilo zbranih več tisoč prebivalcev, iz mesta in okolice, je bil navzoč tudi Nikola Petrović, minister za trgovino in oskrbo v zvezni vladi. Minister Petrović je govoril o osnovnih točkah programa narodno osvobodilnih odborov, o bratstvu in enotnosti vseh narodov Jugoslavije ter opozoril na sovražne reakcionarne elemente, ki bi radi zasejali razdor med posameznimi narodi Vojvodine.

Na zborovanju v Veliki Kikindi je govoril Alexander Sević, predsednik SNOV-a, ki je poudaril važnost sodelovanja naroda pri reševanju narodnih problemov, tajnih volitev ter potrebo zblževanja in tesnega sodelovanja z Madžari.

Francoska brošura o Jugoslaviji

Pariz, 28. jun. Dopsnik Tanjuga javlja iz Pariza: V poslednji izdaji zbirke »Sodobna vprašanja« je izšla zelo poučna brošura Jesna Vernoy-a, ki nosi naslov »Maršal Tito in nova Jugoslavija«. Na naslovni strani brošure je slika mlade jugoslovanske partizanke s puško na rami. V predgovoru pravi pisatelj: »Jugoslovanska ideja, ki je dozorela v težkih preizkušnjah in trpljenju, je plodnomsa in nanjo so pristali vsi narodi Jugoslavije. Te ideje niso vsihle nobene avtoritativne države. Cilj male knjige je, da pokaže, koliko hrabrosti ima Jugoslavija maršala Tita, da si uporno in z borbo krči nova pota. Ta pota so se pričela z enim največjih dogodkov v zgodovini slovanstva kakor tudi v zgodovini Evrope, namreč 27. marca 1942.«

Z zamenjavo denarja se začenja novo razdobje v našem gospodarskem življenju

Govor finančnega ministra narodne vlade Slovenije dr. Aleša Beblerja po radiu

Tovariši in tovarišice! Jutri prične po vsej Sloveniji zamenjava okupacijskih novčanic in bona Denarnega zavoda Slovenije v nov denar: dinar demokratične federativne Jugoslavije.

To je velik dogodek v življenju našega naroda. Okupatorji so Jugoslavijo razkosali, razrezali so preko njenega ozemlja nečesto mejo, ki so ločile narode Jugoslavije enega od drugega ter razrezale celo ozemlje vsakega posameznega naroda v več delov. Naša junaška vojska je s svojo zmago nad okupatorji in njihovimi domačimi hlapci te notranje meje odstranila. Vsa

Jugoslavija je svobodna in združena pod vodstvom največjega sinu naših narodov maršala Tita. Naš slovenski narod je kot enakopraven narod vključen v to novo domovino.

Vendar smo vse te mesece, odkar nam je zasijala svoboda, prenašali eno izmed najtežjih posledic naše prošle sužnosti — gospodarsko razkosanje našega državnega ozemlja. Ostale so notranje gospodarske meje v obliki velikega števila med seboj ločenih gospodarskih področij, na katerih so bile v veljavi različne tujje in izdajalske valute. Takih področij ni bilo nič manj, kakor 13. Razkosanost na valutna področja je onemogočala zlitje nove Jugoslavije v eno gospodarsko celoto, kajti preprečevala je normalne trgovske odnose med različnimi valutnimi področji. Ta težka posledica okupatorskega razkosanja Jugoslavije sedaj izginja. Odtegujejo se povsod, kjer so bile še v veljavi, okupatorske valute in valute njihovih hlapcev. Hkrati se odteguje iz prometa začasni denar: bon Denarnega zavoda Slovenije. Uvaja se v vsej zvezni državi enoten denar, ki bo dostojno ločena gospodarska področja, in s tem vso Jugoslavijo vezal v gospodarsko enoto.

Postali bomo neodvisni od inozemstva

Z uvedbo enotnega denarja: dinarja demokratične federativne Jugoslavije pa bomo dosegli še nekaj. S to zamenjavo bomo postali v valutnem pogledu neodvisni od inozemstva. Mnogo je valutnih področij v Jugoslaviji — za Slovenijo velja to v njemi celoti —, kjer je bil cirkulacijski sredstvo denar, ki je cirkulacijsko sredstvo tudi v kaki sosednji državi — lira v Italiji, marka v Avstriji, pengó na Madžarskem. Vrednost tega našega denarja je potemtakem zavislava od valutne politike teh držav. Z inflacijo v sosednjih državah bi bil lahko težko oškodovan tudi naš človek, ne da bi ga naša država mogla v tem pogledu do kraja zaščititi. Z domačim jugoslovanskim denarjem je naše prebivalstvo pred to nevarnostjo zavarovano.

Red v naših finančnih in v domačem gospodarstvu

Tretja pozitivna stran uvedbe enotnega državnega denarja pa je, da bomo s tem postali sposobni vnesti red v naše finance, da bomo s tem postali sposobni načrtno in smiselne finančne politike ter tako načrtno in smiselne državne gospodarske politike. Šele s poenotenjem valute bo možno proračunavanje državnih dohodkov in izdatkov v obsegu celotne zvezne države.

Kar velja za državo, velja tudi za vsakega posameznega državljanca. Ko bo dobil v roko nov, vsega zaupanja vreden narodni denar, ko bo iz zakonov in odredb, ki določajo cene, mezde, plače, stanarine itd., izvedel za svoje lastne dohodke in izdatke, bo tudi v svoje domače gospodarstvo in gospodinjstvo lahko uvedel red. S tem se bo v njegovo življenje vrnila tista stalnost in zaupanje v bodočnost, ki mu je potrebno, da lahko vse svoje fizične in duševne sile posveti delu za obnovo naše razrušene domovine.

Kratka: z uvedbo enotnega narodnega denarja v vsej Jugoslaviji bo začelo življenje in vsestransko delo za obnovo gospodarstva v vsej državi.

Kako so bili določeni tečajji

Mnogo se med našimi ljudmi razpravlja o tečajjih, po katerih zamenjujemo okupatorski denar in naš lastni začasni denar za novi dinar.

Naj najprej povem, kako so se ti tečajji določali. Zvezno ministristvo financ je pričelo s tem, da je določilo količino novega dinarja, ki ga kaže vreči v obtok v celotni Jugoslaviji, da bo ta količina v primeri s količino blaga (poljedelskih in industrijskih proizvodov, ki danes prihajajo na tržišče) taka, da bo posamezni novi dinar po svoji kupni moči primerna denarna enota. Tako določena celotna količina novega dinarja se je porazdelila po posameznih področjih Jugoslavije po njihovi gospodarski po-

membnosti, t. j. njihovi potrebi po cirkulacijskem sredstvu, izraženi v količini starega dinarja, ki je na določenem področju krožila leta 1941. Nato je vrhovna komisija za zamenjavo denarja v sodelovanju s federalnimi ministristvi financ in glavnimi komisijami za zamenjavo na posameznih valutnih področjih ocenila količino okupatorskega denarja na vsakem takem področju. Tako se je ocenil odnos med novim dinarjem in denarno enoto v veljavi na vsakem področju.

Tako je bil določen tečaj za liro v tako imenovani Ljubljanski pokrajini, za marko na Gorenjskem in Štajerskem ter za pengó v Prekmurju. Kakor razvidite iz danes objavljenega zakona, zamenjujemo 100 lir za 30 dinarjev, 100 mark za 60 dinarjev in 100 pengó za 100 dinarjev.

Marsikomu se zdi, da so ti tečajji neugodni. Marsikdo računa na zelo preprost način. Za 1000 dinarjev sem ob zamenjavi leta 1941. dobil 380 lir in za teh 380 lir dobim danes 114 dinarjev. Iz 1000 dinarjev

Z določitvijo količine denarja smo si sami določili kupno moč dinarja

Danes je drugače. Tečajji za zamenjavo nastajajo tako, da se za vsa cirkulacijska sredstva, to se pravi za ves denar, ki danes kroži na ozemlju države, daje količina novega dinarja, ki smo si sami določili. Z določitvijo količine denarja, smo si sami določili kupno moč vsakega posameznega dinarja. V tem primeru je torej nemogoče, da bi se zgodila državljano Jugoslavije kakršna koli krivica. Država bi lahko določila večjo ali manjšo količino novega denarja, torej višje ali nižje kupno moč vsakega posameznega dinarja. Za državljane se ne bi s tem nič spremenilo.

Recimo, da bi tiskali desetkrat več novih dinarjev, kakor jih sedaj tiskamo. Vsak bankovec, ki bi ga na ta način dobil državljan za denar, ki ga ima danes v rokah, bi nosil številko, ki bi bila desetkrat višja. Na bankovcih za 10, za 100 ali za 1000 din bi bila natiskana ena ničla več. Kaj bi se s tem za državljanca spremenilo? Prav nič. Kupna moč recimo stotaka z eno ničlo povrh, bi ne bila nič večja, kakor če je brez tiste ničle. Desetkrat povečani obtok bi za desetkrat zmanjšal vrednost vsakega posameznega dinarja. Kdor je imel »jurjač« leta 1941., bi imel sicer spet »jurjač«, toda to bi bil vendarle bankovec iste vrednosti, kakršno ima stotak.

Kako nam je okupator kradel denar iz žepa

Odkod to? Okupator nas je ogoščeval pri zamenjavi leta 1941. Okupator je skozi vsa leta ropal po naši zemlji. Ropal je tudi s tem, da je v Berlinu in v Rimu tiskal milijarde in milijarde novega denarja in so tako marke in lire, ki so jih dobivali slovenski delavci, kmetje, uslužbenci, obrtniki, trgovci kot zaslužek in izkupiček stalne izgubljeni na svoji vrednosti. Mezde in cene pa je okupator nasilno držal na nizkem nivoju, daleč izpod vrednosti njegovega denarja. Tako je Slovenecem in vsem podjarmljenim narodom iz žepa kradel ogromne vsote denarja, da bi plačeval svoje vojne stroške. Plodovi slovenskega dela so romali v nenasično žrelo Hitlerjevskega vojnega stroja. Hkrati pa je okupator pustil našo deželo. Požigal je in ropal žrino, odnašal je stroje in viačli desetstisoče naših ljudi na prisilno delo in v taborišča.

Prvo obliko ropanja — razvrednotenje marke — sta zlasti občutili štajerska in Gorenjska, drugo, neposredno obliko pa Dolenjska in Primorska. Posledica vsega tega besnenja je seveda ubožanje naše dežele kot celote.

Smešno bi bilo pričakovati, da bomo to ubožanje spravili s sveta s finančno operacijo, kakršna je zamenjava denarja. S samo zamenjavo ne moremo postati ne bogatejši ne siromašnejši.

Bon Denarnega zavoda Slovenije

Se nekaj besed o našem lastnem začasnem denarju, o našem bonu. Pri nas imamo dve vrsti bona. Imamo bon OF in bon Denarnega zavoda Slovenije.

Bon osvobodilne fronte je prišel v obtok prva leta vojne. Plasiran je bil kot obveznica in ga kot obveznico smatramo

Ureditev predvojnih hranilnih vlog, terjatev zavarovalnic in kmečkih dolgov

Druga vrsta dolgov in terjatev, katerih usoda je z zamenjavo povezana, to je dolgov in terjatev med posamezniki oziroma posamezniki in podjetji ali denarnimi zavodi izpred leta 1941., se bo obravnavala posebej. Zlasti bo važno to za tiste, ki imajo terjatve izpred leta 1941., recimo za delovnega človeka, ki je pred letom 1941. imel svoje prihranke vložene na hranilno knjižico, se pravi terjatve napram hranilnici, nastalo tako, da je hranilnici dal neko vsoto v starih dinarjih.

Leta 1941. je ta stari dinar okupator zamenjal za svoj denar na raznih področjih različno. Različna je bila usoda teh okupatorskih denarjev. Različno so se razvrednotili. Največ je na kupni moči izgubila marka. Lastniki hranilnic knjižice na štajerskem bi bil — če mi teh razlik ne bi upoštevali — skoro štirikrat na slabšem, kakor lastniki hranilnic knjižice na Dolenjskem.

Da bi se take krivice ne zgodile, se bo tako imenovani knjižni denar zamenjal po končni zamenjavi gotovine in z upoštevanjem omenjenih razlik med doseganimi valutnimi področji.

Kar velja za služkinjo, hlapca in dečko, ki ima staro hranilno knjižico, velja za zavarovance v pokojninskih zavodih vseh vrst in tudi pri zavarovalnicah. Vsi ti so plačevali teško prislužen stare dinarje in so zaradi gojilive okupatorske zamenjave in zaradi okupatorske inflacije težko prideli.

sem prišel na nekaj več, kakor 100 dinarjev, torej sem izgubil, in to ne samo ob zamenjavi, ki jo je izvršil okupator — od njega tudi kaj drugega pričakovati ni bilo — temveč sem izgubil ponovno sedaj, ko mi denar zamenjuje domača oblast.

Tak račun je vseskozi napačen. Zamenjave iz leta 1941. v nobenem pogledu ne moremo primerjati z današnjo zamenjavo.

Zamislimo se v zamenjavo iz leta 1941. Tedaj sta se zamenjavali dve valuti, ki sta obe imeli neko določeno kupno moč. Vsaka na svojem področju, lira v »ašistični Italiji ali marka v Nemčiji in dinar pri nas. Da bi bila zamenjava poštena, bi bili morali okupatorji zamenjavati točno po tečaju, ki bi nastal iz primerjave obeh kupnih moči. Oni seveda tega niso storili. Za 1000 dinarjev si v Jugoslaviji lahko kupil mnogo več, kakor v Italiji za 380 lir. Za 1000 dinarjev si v Jugoslaviji lahko kupil mnogo več, kakor za 50 mark v Nemčiji. V toliko smo bili na izgubi in okupator na dobičku. V toliko smo bili ogoščufani.

Z določitvijo količine denarja smo si sami določili kupno moč dinarja

tudi sedaj ob zamenjavi. Zato se ne zamenjuje kot denar. Nosilec tega bona bo država vračala svoj dolg po zamenjavi, kakor bo vračala svoj dolg nosilec drugih vrst državnih vrednostnih papirjev. Toda o tem pozneje.

Bon Denarnega zavoda Slovenije pa je pravi denar. V obtok je prišel zašnje mesece pred osvoboditvijo in po osvoboditvi. Ob njegovih emisiji smo povedali, da je njegova vrednost neodvisna od vrednosti italijanske lire. Če bi bila lira odtlej šla v novo inflacijo, bi bil danes več vreden kot italijanski bankovec. Ker pa v tem času nova lira k nam ni pritekala in na našem ozemlju ni izgubljala na vrednosti, zamenjujemo ta bon, kakor liro.

Kaj bo s potrdili za zneske preko 5000 din

Ljudje, ki imajo v rokah več gotovine, kakor za 5000 dinarjev, vprašujejo, kakšna bo usoda potrdil, ki jih dobe za odtegnjeni okupatorski denar.

Najprej naj odgovorimo na vprašanje, zakaj se sploh ta potrdila izdajajo in zakaj ne bo namah zamenjan ves denar. Ljudska oblast izhaja v tem pogledu iz predpostavke, da pomenijo večje vsote, kakor 16.000 lir ali 8000 mark v rokah posameznika največkrat denar, pridobljen v času okupacije z dobičkanostim gospodarskim udeleževanjem. Z drugimi besedami: imetnik takih vsot so večji del taki ljudje, ki so v tem času kupili denar, medtem ko je večina naroda krvavela, se borila, stradala po taboriščih ali v najboljšem primeru za svoje preživljanje prodajala svoje skromno imetje.

Zato se bodo od tega denarja ob likvidaciji potrdil odtegnili določeni odstotki v korist obnovitvenega fonda. Tako bodo tisti ljudje, ki niso za osvoboditev nič žrtvovali, žrtvovali vsaj za obnovo. Odstotek je določen po progresivnih lestvicah, različnih za privatnike in za podjetja.

Poravnava obveznic in potrdil

V tveni zvezi z zamenjavo denarja je vprašanje dolgov, in sicer dolgov države in dolgov posameznih državljanov.

Kar se tiče dolgov države, to se pravi posejil, ki so jih zavedni državljanji v teku boja podpisovali, lahko rečemo, da bo naša oblast pošteno poravnala posojene vsote. Dokler smo imeli nezdrave okupatorske valute, dokler smo imeli različne denarje, mislimo, da smo ravnali v korist svojih upnikov, če nismo dolgov vračali. Kako naj bi plačevali v maloverdnih, tujih denarjih, ki jim je povrh vsega še vrednost zavislava od valutarne politike sosednjih držav?

Mnogo bolje je zanje, da jim bomo vrnilli zdrav, nov jugoslovanski dinar. Zato bomo takoj po zamenjavi popisali vse vrste obveznic in potrdil, ki predstavljajo državne vrednostne papirje. Na podlagi tega popisa bomo v najkrajšem času po tej registraciji povrnili svoj dolg na obveznicah, ki se glasijo na lire ali marke, seveda ne po današnjem tečaju lire ali marke, temveč kolikor bo tehnično sploh mogoče po kupni moči lire oziroma marke v času, ko je bilo posojilo podpisano ali potrdilo izdano.

Ureditev predvojnih hranilnih vlog, terjatev zavarovalnic in kmečkih dolgov

Zato se bodo z zavarovanjem nastale terjatve napram pokojninskim zavodom in zavarovalnicam zamenjale po ugodnejšem tečaju, kakor se zamenjuje gotovina, ki jo ima posameznik danes v rokah, se pravi gotovina, ki predstavlja zaslužek zadnjih tednov ali mesecev v že razvrednoteni okupatorski valuti. To velja tako za starostno, kakor tudi za elementarno in življenjsko zavarovanje.

Podobno se bodo obravnavale zapuščine, izpred leta 1941.

Posebna kategorija starih obveznosti so kmečki dolгови iz časa stare Jugoslavije. Ti dolгови so posledica slabega gospodarjenja oblastnikov v predprilski Jugoslaviji. Po njihovi krivdi se je zlasti srednji in siromašni kmet zadolžil tako, da se sam iz teh dolgov ni mogel rešiti. Kljub temu, da je bilo zadnja leta odplačevanje v valutarnem pogledu lažje, velik del kmetov zaradi razmer pod okupacijo ni prišel do tega, da bi bil dolg poravnal. Zato se pripravljajo ukrepi, s katerimi bo delovno kmečko ljudstvo teh dolgov enkrat za vselej rešeno.

Čim več bo plodov našega truda, tem več bo veljal tudi naš dinar

Vemo: take operacije, kakršna je zamenjava denarja, ne more nihče izvesti tako, da bi bil popolnoma zadovoljen prav vsak državljan do zadnjega, da prav nihče

ne bi imel razloga sklikti k sosedu in si reči, da je ta sosed za spoznanje boljše odrezal, ker je imel več ali manj takega ali drugega dolga ali pa take ali drugačne terjatve.

Zato je najvažnejše, da se zavedamo, da začenja z zamenjavo novo razdobje v našem gospodarskem življenju, razdobje, v katerem bomo dvignili svoj življenjski standard v toliko, v kolikor bomo uspešno obnovili svojo razrušeno domovino. Vsi Jugoslovani, vsak posameznik od nas bo toliko bogatejši, kolikor bomo vsi skupaj z delom svojih rok in svojega razuma ustvarili bogastva. Čim več bo plodov našega truda, tem več bo veljal tudi naš denar.

Zato je potrebno, da se vsak državljan v polni meri zaveda svojih dolžnosti napram skupnosti, da vsak državljan posveča vse svoje sile obnovi našega gospodarstva.

Pa še nečesa je treba. Treba je poštenega, patriotičnega odnosa do novega denarja samega.

Prvič: Potrebna je davčna disciplina državljanov. Potrebno je, da vsak posamezni državljan pošteno in brez zavlačevanja odda državi to, kar ona potrebuje za svoj obstoj, razvoj in zlasti za dvig svoje obrambne sposobnosti. Kdor svojih davčnih obveznosti ne izpolnjuje, škoduje sam sebi, ker škoduje svoji državi. Celo njegov umazani sebični račun je napačen. Ko odteguje državi dohodek, s katerimi je ta

Mezde in cene so določene tako, da je zagotovljeno blagostanje delovnega človeka

Z zamenjavo in ostalimi ukrepi, ki so z zamenjavo v zvezi, skušamo na najbolj pravičen način, kolikor je sploh človeško mogoče, odstraniti posledice gospodarskih zmešnjav, ki jih je povzročila okupacija naše dežele ter razkosavanja in opustošenja, ki jih je okupator zagrešil nad našim narodom.

Začenjamo novo življenje. Obratno pogled v bodočnost. Nova ljudska oblast, ki gleda zlasti na koristi delovnega človeka, človeka, ki ustvarja bogastvo vsega naroda, ravna tudi v pogledu financ v interesu narodne celote. Tako so v novih Titovih dinarjih iz vidika posledne ljudske demokracije določene mezde, plače in cene. Določene so tako, da je zagotovljeno, kolikor je v naši opustošeni domovini mogoče, najvišje blagostanje za delovnega človeka. Kar primerjajte cene in plače iz časa, preden je začela svetovna vojna, ki je končala s porazom Hitlerjeve Nemčije, s cenami in plačami, ki jih določajo nove odredbe demokratične federativne Jugoslavije. Ugotovili boste, da so zaslužki v odnosu do cen življenjskih potrebščin znatno višji, kakor so bili v stari Jugoslaviji. Cene življenjskih potrebščin, zlasti cene živil pa so sicer nižje, kakor v stari Jugoslaviji, vendar pa mnogo višje, kakor tiste

računala, jo sili v inflacijo in izpodkopuje vrednost denarja, ki ga tišči doma.

Drugič: Treba je misliti na to, da zdravno gospodarstvo zahteva, da denar kroži. Dohodki in izdatki posameznih državljanov in podjetij si slede v različnih presledkih. Obrtnik na primer prodaja svoje proizvode sproti, ko jih izgotovi, nov stroj pa si kupi le, kadar je stari popolnoma neuporaben in iz prihrankov daljše dobe. Kmet pa prodaja večji del svojih pridelkov le enkrat na leto, del izkupička troši pa vse leto sproti, medtem ko troši za orodje večje vsote v presledkih, ki so največkrat daljši od dveh let. Skratka enkrat rabi eden večjo vsoto, drugi drugi. Zato drug drugemu lahko pomagata, če ne tišči odvisnega denarja doma, temveč ga nalagata v kreditni zadruzi, hranilnici in posojilnici, v Denarnem zavodu Slovenije ali v kakem drugem kreditnem zavodu. Kdor tišči denar doma, škoduje skupnosti, ki bo občutila pomanjkanje gotovine, ki kakor primanjkljaj na državnih dohodkih lahko privede do potrebe po izdajanju novega denarja, to je v nevarnost razvrednotenja prav tistega denarja, ki ga imaš doma v nogavici.

Seveda bo tudi naša država, naša ljudska oblast ravnala v novim denarjem kot dober gospodar. Od najvišjih do najnižih državnih organov bo vsem od ljudstva postavil izvršnim organom vedno predpogoji, da je denar, s katerim razpolagajo, narodova last, da morajo zato z njim varčevati in ga obračati tako, da bo narodni skupnosti v korist.

cene, ki jih je kmet dosegel pri prodaji svojih pridelkov. Saj je v stari Jugoslaviji moral večji del prodajati špekulantskim prekupčevalcem in zadružnim zvezam, ki so bile v rokah protiljudske reakcije in so kmetu diktirale mizerne cene.

Tako boste boljše živela delavci in kmet, če preprečimo, da bi se med njiju vrnil špekulant-črnoborizijane, ki bo skušal krasti iz žepa enemu in drugemu.

Potrebna je najostrejša borba proti špekulaciji

Zato je za normalizacijo naših gospodarskih prilik in za doseg blagostanja, ki so ga marljivo roke slovenskega delavca in kmeta sposobne ustvariti, potrebna najostrejša borba proti špekulaciji in črnoborizijanstvu. Zato bo naša oblast nam pravi tistim, ki bi se v tem pogledu pregrešili proti predpisom, nastopila brez vsakega usmiljenja.

Nagla obnova naše domovine, nagel dvig proizvodnje v mestu in na vasl, v tovarni in na polju, pa ni le pogoj našega blagostanja, temveč tudi pogoj obrambne sposobnosti naše države.

Vse torej govori za to, da je naša prva narodna dolžnost v tem času, posvetiti vse svoje moči obnovi domovine.

Zakon o zamenjavi

V Službenem listu demokratične federativne Jugoslavije z dne 10. aprila 1945 je bil objavljen naslednji zakon o odvzemu okupacijskih bankovcev iz prometa in o njih zamenjavi:

Odvzem iz prometa in zamenjava.

1. čl. Denarna enota demokratične federativne Jugoslavije je dinar (skrajšano: din) in se deli na 100 par (skrajšano: p).
2. čl. Na ozemlju demokratične federativne Jugoslavije se odvzamejo iz prometa okupacijski bankovci: albanskega franka (leka), italijanske lire, kune, leva, nemške marke, penge in tkzv. srbskega dinarja (medičevskega) ter se zamenjajo za dinarske bankovce demokratične federativne Jugoslavije.
3. čl. V prejšnjem členu tega zakona navedeni bankovci bodo zamenjani praviloma na onem področju, na katerem so zakonito plačilno sredstvo.

Ako kdo razpolaga s kakšno izmed zgoraj navedenih vrst bankovcev, a niso zakonito plačilno sredstvo na onem denarnem področju, sme te bankovce predložiti pri zamenjalnici na onem področju. Za take predložene bankovce bo izdano potrdilo na predlagateljevo ime, a likvidiralo se bo pozneje.

Finančni minister demokratične federativne Jugoslavije sme v posameznih okrajih izjemoma izenačiti predpise za predlagatelje takih bankovcev, ki niso zakonito plačilno sredstvo na dotičnih področjih, s predpisi za predlagatelje bankovcev, ki so na dotičnih področjih zakonito plačilno sredstvo.

4. čl. Pobiranje bankovcev iz prometa in njih zamenjavanje bo odrojeno na enem ali več denarnih področjih ali na posameznih osekah, po predpisih posebnih zakonov. Začetek zamenjave, roki za pobiranje in zamenjavo ter tečajji za zamenjavo bankovcev bodo določeni s posebnimi zakoni.

5. čl. Polaganje gotovine z okupacijskimi bankovci iz kakršnega koli razloga, zaradi katerega bi nastalo terjatveno razmerje proti denarnim zavodom, enako tudi vsakršno nakazilo gotovine z okupacijskimi bankovci po pošti in drugih takih ustanovah, ki postujejo z nakazili, je ustavljeno od dneva dalje, ko stopi ta zakon v veljavo.

6. čl. Zamenjava bankovcev je obvezna v onem zamenjalnem kraju, ki je najbližji stalnemu bivališču predlagatelja bankovcev, oziroma v istem rajonu ali okraju, v katerem prebiva predlagatelj bankovcev. Predlagatelj bankovcev se morajo legitimirati.
7. čl. Bankovce sme predložiti v zamenjavo samo en osebnostni član za vsa dru-

žino, oziroma en pooblaščen zastopnik podjetja za podjetje.

Noben predlagatelj bankovcev v zamenjalnico ne sme biti mlajši od 15 let.

Nihče ne sme predložiti bankovcev v zamenjavo za tuj račun, razen v opravičenih primerih, ki jih vrhovna komisija za odvzem bankovcev iz prometa in njih zamenjavo predpiše v svojih navodilih menjalnim organom.

Prepovedano je predložiti bankovce v zamenjavo na dveh ali več krajih.

Vsak prestopek predpisov v 1., 3. in 4. odstavku tega člena je kazniv z zaplenbo denarja in korist državne blagajne.

8. čl. Okupacijski bankovci, za katere je odrejena zamenjava, prenehajo po preteku roka za zamenjavo biti zakonito plačilno sredstvo na področjih, na katerih je zamenjava izvršena, in od tega dneva dalje postane na teh področjih dinar demokratične federativne Jugoslavije edino zakonito plačilno sredstvo.

Od istega dneva dalje, potem ko se izvrši preračunavanje v dinar demokratične federativne Jugoslavije, se morajo voditi vse poslovne knjige v novi denarni enoti.

Organi.

9. čl. Odvzem iz prometa in zamenjava okupacijskih bankovcev bo vodila vrhovna komisija za odvzem iz prometa in zamenjavo okupacijskih bankovcev pri finančnem ministristvu. Vrhovni komisiji je podrejenih 13 glavnih komisij za odvzem iz prometa in zamenjavo okupacijskih bankovcev, in sicer:

- za področje tkzv. srbskega dinarja (medičevskega) s sedežem v Beogradu;
- za področje kune (področje Bosne in Hercegovine) s sedežem v Sarajevu;
- za področje kune (področje Dalmacije) s sedežem v Splitu;
- za področje kune (področje Srema) s sedežem v Zemunu;
- za področje kune (kunsko denarno področje, razen Bosne, Hercegovine, Dalmacije in Srema) s sedežem v Zagrebu;
- za področje leva s sedežem v Skoplju;
- za področje albanskega franka (leka) s sedežem v Uroševcu;
- za področje lire (Slovenija) s sedežem v Ljubljani;
- za področje lire in Reichskreditkassenscheina (Crna gora, Boka Kotorska in Sandžak) s sedežem v Cetinju;
- za področje penge (Medijimurje) s sedežem v Čakovcu;
- za področje penge (Prekmurje) s sedežem v Murski Soboti;
- za področje nemške marke (Slovenija) s sedežem v Mariboru.

Glavne komisije izvršijo odvzem okupacijskih bankovcev iz obkoka ter njih zamenjavo po svojih delegatih za odvzem iz obkoka in zamenjavo okupacijskih bankovcev; po en tak delegat mora biti za vsak okraj.

10. čl. Vrhovna komisija sestoji iz predsednika in najmanj 4 članov; imenuje jih finančni minister demokratične federativne Jugoslavije. Vsaka glavna komisija sestoji iz predsednika in najmanj 2 članov in 2 namestnikov; imenuje jih vrhovna komisija. Delegate in njihove namestnike imenuje pristojna glavna komisija.

Navedene komisije in delegati določijo sebi potrebno osebje, to predvsem iz vrst finančne in bančne stroke.

11. čl. V pristojnost vrhovne komisije spada: 1. dajanje potrebnih direktiv glavnim komisijam; 2. nakazovanje kontingenta dinarskih bankovcev demokratične federativne Jugoslavije posameznim glavnim komisijam; 3. zbiranje podatkov o rezultatih izvršenega odvzema bankovcev iz prometa in zamenjave; 4. reševanje vseh spornih vprašanj, ki bi se pojavila med glavnimi komisijami; 5. zbiranje vseh iz prometa pobranih in zamenjanih bankovcev na posameznih področjih; 6. izvrševanje drugih poslov v zvezi z izvajanjem tega zakona.

12. čl. V pristojnost glavnih komisij spada: 1. organizacija in izvedba odvzema okupacijskih bankovcev iz prometa ter njih zamenjave po obveznih direktivah in navodilih vrhovne komisije; 2. dajanje potrebnih instrukcij delegatom; 3. nakazovanje kontingentov dinarskih bankovcev demokratične federativne Jugoslavije posameznim delegatom; 4. zbiranje podatkov o rezultatih izvršenega odvzema bankovcev iz prometa in zamenjave ter izročanje podatkov vrhovni komisiji; 5. pošiljanje po-

branih in zamenjanih okupacijskih bankovcev vrhovni komisiji; 6. reševanje pritožb v drugi stopnji, vloženih proti odločbam delegatov; 7. izvrševanje ostalih poslov, katere jim naloži vrhovna komisija.

13. čl. V pristojnost delegatov glavnih komisij spadajo: 1. tehnična opravila pri odvzemu bankovcev iz prometa in njih zamenjavi s pomočjo strokovnega osebja; 2. vsakodnevno doostavljanje podatkov o rezultatih izvršenega odvzema bankovcev iz prometa in njih zamenjave pristojni glavnim komisijam; 3. pošiljanje pobranih in zamenjanih okupacijskih bankovcev glavnim komisijam; 4. reševanje pritožb, ki jih predložijo prinašalci bankovcev proti ravnanju pomožnih organov; 5. izvrševanje ostalih poslov, katere jim naloži pristojna glavna komisija.

Splošne odredbe.

14. čl. Ponarejanje potrdil o prejemu bankovcev (3. člen tega zakona) je kaznivo kakor ponarejanje bankovcev.

Prekrški proti predpisom v 6. členu in proti predpisom v 1., 3. in 4. odstavku 7. člena v tem zakonu se kaznuje kakor kazenski pregreški.

15. čl. Obvezno tolmachenje predpisov tega zakona daje finančni minister demokratične federativne Jugoslavije.

16. čl. Ta zakon stopi v veljavo na dan objave.

Beograd, dne 5. aprila 1945.

Sekretar: Predsednik:
M. Peruničić, l. r. Dr. I. Ribar, l. r.

Zakon o zamenjalnih tečajih

Zamenjava bo v času od 30. junija do 9. julija

Predsedništvo Profilašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije je izdalo naslednji zakon o tečajih pri odvzemu lirskih bonov in okupacijskih novčanic iz prometa in o ureditvi obveznosti na denarnih področjih italijanske lire, nemške marke in pence (Slovenija):

Člen 1. V zvezi s členoma 3. in 4. Zakona o odvzemu in zamenjavi okupacijskih novčanic iz prometa od 5. aprila 1945 (Službeni list št. 20 od 10. aprila 1945), se odreja zamenjava za dinarje DFJ:

1. Lirskih bonov Denarnega zavoda Slovenije, okupacijskih novčanic italijanske lire in t. zv. Rupnikovih lirskih bonov na tistem področju Slovenije, ki je bilo do 9. septembra 1943 pod italijansko vojaško in civilno upravo;

2. Lirskih bonov Denarnega zavoda Slovenije in okupacijskih novčanic nemške marke (novčanic Reichsbank in Rentenbank) na področju, ki je bilo ves čas okupacije pod nemško vojaško in civil. upravo;

3. Okupacijskih novčanic pence na področju Prekmurja.

Odvzem novčanic italijanske lire na področju nemške marke (Slovenija) iz prometa se bo izvršil brez izplačila ustrežajoče vrednosti v dinarjih DFJ.

Člen 2. Zamenjava in odvzem iz prometa v smislu prednjega člena se bo izvršil v času od 30. junija do 9. julija 1945 zaključno.

Člen 3. Zamenjava lirskih bonov in okupacijskih novčanic na navedenih področjih se vrši po naslednjih tečajih:

100 lirskih bonov DZS, italijanskih lir ali tako zvanih Rupnikovih lirskih bonov	30 din DFJ
100 nemških mark	60 din DFJ
100 peng	100 din DFJ

Kolikor se po izvršeni zamenjavi lirskih bonov in okupacijskih novčanic pokaže, da je Slovenija z zamenjavo dobila manjšo količino dinarjev DFJ sorazmerno svojemu predvotnemu denarnemu obtoku, bo Ministrski svet demokratične federativne Jugoslavije to razliko nadoknadil in jo stavil na razpolago Pokrajinski vlad Slovenije, da bo doseženo pravilno sorazmerje in zadovoljeno potrebam širokega prebivalstva.

Člen 4. O priliki zamenjave se bo prinositeljem lirskih bonov in okupacijskih novčanic, ki se zamenjujejo po predpisih odstavkov 1., 2. in 3. člena 1. tega zakona, izplačala takoj v gotovini protivrednost položene vsote do zneska 5000 dinarjev DFJ.

Za položene vsote, pri katerih znaša protivrednost več kot vsota, določena v prejšnjem odstavku, bo izplačana v gotovini takoj samo znesek 5000 dinarjev DFJ, prinositeljem pa bodo izdana potrdila, glaseča se na skupne položene vsote, ki bodo izplačane v roku treh mesecev od izvršeni zamenjavi. Ta potrdila se glase na ime prinositelja in so neprenosna.

Državnim uradom bo izplačana protivrednost vse gotovine, ki so jo imeeli ob času zamenjave in ki je njihova lastnina tako, da ti uradi priložijo uradni akt odtoma izjavo o lastništvu te gotovine.

Člen 5. Za novčanic italijanske lire, odvzete iz prometa po predpisih zadnjega odstavka člena 1. tega zakona, se bo izdalo potrdilo na ime prinositelja. Ta potrdila so neprenosna in se bodo likvidirala naknadno.

Člen 6. Okupacijski kovanci ostanejo v obtoku in se bodo sprejemali po tečajih, navedenih v členu 3. tega zakona.

Člen 7. Vsa nakazila gotovine po pošti in ostalih ustanovah, ki vršijo nakazila, položena pri teh ustanovah do 30. junija 1945, se bodo izplačevala po predpisih člena 3. in 4. tega zakona. Znesek do 5000 dinarjev DFJ bodo izplačale te ustanove takoj upravičencu, morebitni presežek pa morajo odvzeti Poštni hranilnici, ki bo o tem presežku obvestila pristojno glavno komisijo.

Člen 8. Obveznosti, nastale po 18. aprilu 1941 v kakršni koli valuti, navedeni v členu 1. tega zakona, se morajo od prvega dne zamenjave lirskih bonov in okupacijskih novčanic poravnati v dinarjih DFJ in po tečajih zamenjave, ki so označeni v členu 3. istega zakona.

Člen 9. Vsi položaji v lirskih bonih in okupacijskih novčanic na kakršni koli podlagi, zaradi katerih nastane terjatveni odnos nasproti denarnim ustanovam (kakor n. pr. terjatve na podlagi bančnih

vlog, tekočih računov, žiro računov in sl.), nastali po 18. apr. 1941, se morajo obračunati po zamenjalnih tečajih, navedenih v členu 3. tega zakona. S temi terjatvami je dovoljeno razpolagati največ do zneska 5000 dinarjev DFJ.

V primeru, da ima oseba pri enem denarnem zavodu več terjatve, se morajo te, združene v eno celoto, šteti kot ena terjatev. V primeru, da ima oseba več terjatv pri več denarnih zavodih, more razpolagati s terjatvijo samo pri enem denarnem zavodu. Oseba, ki je na nekem zamenjalnem kraju izvršila zamenjavo lirskih bonov in okupacijskih novčanic, sme razpolagati s svojo terjatvijo pri enem zavodu samo v toliko, kolikor znaša razlika med zneskom prejetih novčanic DFJ in zneskom 5000 dinarjev DFJ.

Vsaka kršitev predpisov tega člena ima za posledico zaplombo terjatve v korist zvezne državne blagajne.

Člen 10. Vse obveznosti, ki so nastale v starih jugoslovanskih dinarjih po 18. apr. 1941, je smatrati, da so nastale v tisti okupacijski valuti, ki je bila zakonito plačilno sredstvo na področju, kjer je obveznost nastala, in to po tečaju, po katerem je izvršena zamenjava novčanic starega jugoslovanskega dinarja za okupacijske novčanic.

Člen 11. Odložena je poravnava (proglšen je moratorij) glede obveznosti, ki so nastale v starih jugoslovanskih dinarjih pred 18. aprilom 1941 zaključno in ki niso poravnane do objave tega zakona, ne oziroma se na to, ali so spremenjene v odgovarjajočo okupacijsko valuto za to področje.

Člen 12. Obveznosti, nastale pred 18. aprilom 1941 na osnovi povratnih prejemkov (plače, penzije, alimentacije, rente itd.), kakor tudi obveznosti na osnovi zavarovanj, bodo urejene s posebnim zakonom.

Člen 13. Ponarejevalci potrdil o prejemu novčanic (člena 4. in 5. tega zakona) bodo kaznovani kot ponarejevalci novčanic.

Kršitve predpisov člena 9. tega zakona bodo kaznovane kot kazenski prestopke.

Člen 14. Navodila za izvršitev predpisov tega zakona daje Minister financ demokratične federativne Jugoslavije.

Člen 15. Ta zakon stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu« demokratične federativne Jugoslavije.

Beograd, dne 21. junija 1945.

Sekretar: Predsednik:
Peruničić, l. r. Dr. I. Ribar, l. r.

Izplačila dobroimetij in akontacij podjetjem

Zvezni minister financ je izdal naslednjo odločbo o razpolaganju z vezanimi terjatvami in o izplačilu akontacij na področju Slovenije:

V zvezi z zakonom o odvzemu okupacijskih novčanic iz prometa in njih zamenjavi ter v zvezi, da se gospodarstvu zagotovijo potrebna sredstva za vmesno dobo do likvidacije potrdil, oziroma do deblokiranja terjatve pri denarnih zavodih, začasno vezanih z zakonom o tečajih pri odvzemu lirskih bonov in okupacijskih novčanic iz prometa in o ureditvi obveznosti na denarnih področjih italijanske lire, nemške marke in pence (Slovenija), odločam:

1. Zasebni denarni zavodi smejo za izplačilo obveznosti iz hranilnih vlog in tekočih računov do zneska, odrejenega z zakonom o tečajih za Slovenijo kakor tudi za izplačilo obveznosti po točki 4. te odločbe in posojil po točki 6. te odločbe, razpolagati s svojimi terjatvami pri drugih denarnih zavodih do polnega zneska obveznosti oziroma posojil, ki jih morajo izplačati;
2. Za izplačilo režijskih izdatkov smejo denarni zavodi razpolagati s svojimi terjatvami pri drugih denarnih zavodih do zneska teh izdatkov;
3. Denarnim zavodom se smejo za svrhe, označene v točki 1. in 2. te odločbe, izplačati pri Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici in Denarnem zavodu Slovenije akontacije po prejetih potrdilih v zvezi z zamenjavo lirskih bonov in okupacijskih novčanic;
4. Gospodarska podjetja, ki delajo za vojaške in druge valde gospodarske svrhe, smejo za izplačilo režijskih izdatkov in drugih investicij (nabava surovin in sl.) razpolagati s svojimi terjatvami pri zavodnem denarnem zavodu, toda samo do 30 odstotkov te terjatve; podjetja se smejo poslužiti v to nameno svojih terjatve pri enem ali več denarnih zavodih; za-

branjeno jim je pa sprejemati v isto svrho izplačila pri več denarnih zavodih. O tako izvršenih izplačilih morajo denarni zavodi poslati poročilo Ministrstvu financ vsakih 10 dni;

5. Podjetjem, navedenim v točki 4. se smejo za iste svrhe izplačati pri Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici in Denarnem zavodu Slovenije akontacije po prejetih potrdilih v zvezi z zamenjavo lirskih bonov in okupacijskih novčanic, toda prav tako samo v mejah odstotkov, navedenih v predidici točki;

6. Podjetja, navedena v točki 4., smejo za iste svrhe, v kolikor jim izplačana sredstva po zakonu o tečajih za Slovenijo in po točkah 4. in 5. te odločbe ne bodo zadostovala, dobiti zaradi izplačil v te namene posojila za ostanek do 70% nominalne vrednosti potrdila, oziroma do zneska 80% svojih terjatve pri denarnih zavodih. Podjetja smejo dobiti ta posojila in sicer: po potrdilih — pri denarnih zavodih, pri katerih se nabajajo kopije potrdil, to je pri Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici in Denarnem zavodu Slovenije, a na podlagi svoje terjatve — pri tistih denarnih zavodih, ki vodijo račun o njihovi terjatvi. Posojila se bodo podjetjem dajala na kritje s soto-mencio in s supergarancijo v omenjenih potrdilih, oziroma z vezanimi terjatvami pri denarnih zavodih;

7. Izplačilo akontacij po navedenih potrdilih (točki 3. in 5. te odločbe) bodo izvršile Narodna banka, Državna hipotekarna banka, Poštna hranilnica in Denarni zavod Slovenije iz svojih sredstev, toda tako, da se bo tem zavodom izplačalo odgovarjajoče povračilo s strani Ministrstva financ;

8. Predpisi, ki se nanašajo na razpolaganje s stariimi terjatvami pri denarnih zavodih, ostanejo do nadaljnjih odredbe v veljavi, kolikor niso v nasprotju s predpisi zakona o tečajih za Slovenijo.

Beograd, 19. junija 1945. let.

Minister financ: Sr. Zujović 1. r.

Izplačevanje državnih obveznosti, nastalih pred zamenjavo

Zvezni finančni minister je izdal naslednjo odločbo o izplačevanju državnih obveznosti, nastalih pred uveljavljenjem zakona o tečajih pri odvzemu lirskih bonov in okupacijskih novčanic iz prometa in o ureditvi obveznosti na denarnem področju italijanske lire, nemške marke in pence (Slovenija).

Na temelju člena 14. zakona o tečajih pri odvzemu lirskih bonov ter okupacijskih novčanic iz prometa in o ureditvi obveznosti na denarnem področju italijanske lire, nemške marke in pence (Slovenija) odločam:

Pregled poslovalnic za zamenjavo Področje italijanske lire

V naslednjem prinašamo pregled poslovalnic za zamenjavo na zamenjalnem področju italijanske lire:

Ljubljana
(Poslovalnice bodo odprte vsak dan od 7. do 14. ure.)

Za vojaške edince in državne oblasti: Kreditni zavod za trgovino in industrijo. Pri tej poslovalnici zamenjajo novčanic vse vojaške edince in oni državni uradi, ki sami ne vršijo zamenjave denarja in zamenjujejo državno gotovino s službenim sktom in gotovino pripadnikov vojske in uslužbencev svojih ustanov s spiski. V spiskih mora biti izkazana vsaka valuta (italijanska lira, boni DZS in denarne nakaznice HLP) v posebnem stolpcu. Blagajniki teh ustanov so dolžni izročiti okupacijske novčanic in bone kontrolno preštete in povezane po vrstah in apoenih v svežaje po 100 komadov.

- Rajon Center**
- Za kvart Napoleonov: Hranilnica ljubljanske pokrajine (Knaflijeva ulica).
 - Za kvart Ajdovščina: Splošno jugoslovansko bančno društvo (Aleksandrova c.).
 - Za kvart Kolodvor: Zadrzna gospodarska banka (Miklošičeva cesta).
 - Za kvart Strški center in Vrtača: Poštna hranilnica.
 - Za kvart Gradišče: Narodna banka.

Rajon Bešigrad

- Za kvart I.: Pošta Ljubljana 2 (kolodvor).
- Za kvart II.: Davčni urad Ljubljana okolica (Sodnijska palača).
- Za kvart III. in IV.: Državna hipotekarna banka (Tyrševa cesta).

Rajon Šiška

- Za kvart I.: Kmečka posojilnica ljubljanske okolice.
- Za kvart II. in kvart Dravlje, in sicer Dravlje, Zapuže, Trata, Prženj, Dohlece, Glinca, Toško čelo, Podutik, Kamna gorica, del Poljan in del Podgore: Ljubljanska kreditna banka.
- Za kvart III.: Pošta Ljubljana 7 (Šiška).

Rajon Vič

- Za kvart Vič in Brdo: Pošta Ljubljana 11 (Vič).
- Za kvart Glince: Pošta Ljubljana 6 (Rimska cesta).

Področje nemške marke

Na zamenjalnem področju nemške marke bodo poslovale naslednje poslovalnice za zamenjavo:

- Zamenjalno področje Brežice:** 1. Brežice; 2. Podsreda; 3. Blizelski; 4. Pišce.
- Zamenjalno področje Celje:** 1. Celje: Denarni zavod za Slovenijo; 2. Celje: Mestna hranilnica; 3. Celje: Ljubljanska kreditna banka; 4. Celje: Ljudska posojilnica; 5. Vojnik: Posojilnica Vojnik; 6. Zalec: Savinjska posojilnica; 7. Sv. Jurij ob južni železnici; 8. Vransko; 9. Braslovce: Posojilnica.
- Zamenjalno področje Dravograd:** 1. Dravograd: Kmečka hranilnica in posojilnica; 2. Marenberg: Okrajna hranilnica in posojilnica; 3. Prevalje: Okrajna hranilnica in posojilnica; 4. Zerjav.
- Zamenjalno področje Gornji grad:** 1. Gornji grad: Okrajni odbor OF; 2. Lače: poštni lokal, Luče 43; 3. Rečica ob Savinji: Kmečka hranilnica in posojilnica; 4. Mostje: Kmečka hranilnica in posojilnica; 5. Šmartno ob Reki.

1. Da se na vsu državnih obveznosti, ki so zapadle pred uveljavljenjem omenjenega zakona, izplačajo upnikom znesek do največ 5000.— dinarjev DFJ, toda tako, da se jim za ostanek terjatve izdajo potrdila, ki bodo izplačana v roku treh mesecev od uveljavljenja omenjenega zakona.

2. Za primer, da bi nastopilo vprašanje obratovanja podjetij, ki so važna za obnovo države, se sme tem podjetjem izjemoma izplačati mesto 5000.— dinarjev DFJ največ do 30% njihove terjatve. Potrebno, da se podjetju izplača do 30% njegove terjatve mesto 5000.— dinarjev DFJ, omeni nalogodajalec blagajne, ki naj izplačilo izvrši.

3. Državni uradi bodo izdajali potrdila iz točke 1. na obrazcih potrdil, ki se izdajajo pri zamenjavi okupacijskih novčanic. Pristojne glavne komisije za odvzem in zamenjavo okupacijskih novčanic bodo izdale državnim uradom potrebno število obrazcev teh potrdil.

4. Ob priliki izdajanja potrdil bodo državni uradi v nadaljevanju tiskanega besedila na potrdilu »Položil je v svrhu zamenjave oziroma odtegnitve« dodali »neporavnano državno obveznost« in vpisali znesek celokupne zapadle obveznosti v okupacijski valuti. Ako je državni urad svojem upniku izplačal 30% njegove terjatve, potem bo isti po tiskanem besedilu v potrdilu »prinositelju je ob priliki polizitve omenjenih novčanic izplačano« dodal »30%« in vpisal znesek izplačane akontacije v dinarjih DFJ. Ako je pa državni urad izplačal svojem upniku samo 5000.— dinarjev DFJ, potem za zgoraj citiranim besedilom ne bo dodal ničesar, ampak bo samo vpisal v rubriko za izplačano akontacijo DFJ dinarjev 5000.—

5. Državni uradi bodo izpolnili razen originalnega potrdila tudi vse tri kopije, ki se nabajajo v knjižici potrdil, svojem upniku pa bodo izdali samo originalno potrdilo, dočim vse tri kopije ostanejo v knjižici.

6. Potrdila, ki se izdajajo na tej osnovi, morajo biti opremljena s podpisom blagajnika in s službenim pečatom državnega urada.

7. Upniki državnih uradov se smejo na osnovi tako dobljenih potrdil in svojega blanko-akcepta poslužiti kredita pri družnicah Narodne banke, Državne hipotekarne banke, Poštno hranilnice in Denarnega zavoda Slovenije do 70% protivrednosti v dinarjih DFJ svoje celokupne terjatve po potrdilu v okupacijski valuti in po odbitku prejete akontacije, pod pogojem, da jim je gotovina neobhodno potrebna za nadaljevanje del (nabava surovin in pogonskega materiala, izplačilo dnevnih in plač in sl.) in za kar morajo predložiti verodostojne dokaze.

Minister financ: Sr. Zujović 1. r.

Rajon Trnovo:

- Za kvart Rožna dolina: Prva Hrvatska štedionica (Aleksandrova cesta).
- Za kvart Galjevica: Promotna banka (Stritarjeva ulica).
- Za kvart Kolesarja: Mestna hranilnica ljubljanska.
- Za kvart Trnovo: Hrvatska deželna banka (Gajeva ulica).
- Za kvart Prule: Davčni urad Ljubljana mesto (Vodnikov trg).
- Za KNOO Rudnik: in sicer Rudnik (Izven bloka), Orlo, Lavarca, Daljna vas, Srednja vas, Selo in Babna gorica ter vast Hauptmanova, Črne vas in Plovice: Kreditni zavod za trgovino in industrijo (Prešernova ul.).

Rajon Poljane:

- Za kvart Poljane: Pošta Ljubljana 4 (Poljanska c.).
- Za kvart Resljev: Zanatska banka (Gajeva ulica).
- Za kvart St. Peter spodnji in St. Peter zgornji: Vzajemna posojilnica (Miklošičeva cesta).
- Za kvart Tabor: Kmetijski hranilni in posojilni dom (Tavčarjeva ul.).
- Za kvart Zrinjski in Sv. Jakob: Ljudska posojilnica (Miklošičeva c.).

Rajon Moste:

- Za kvart Moste in Zelena jama: Pošta Ljubljana 10 (Moste).
- Za kvart Novi Vodmat: Pošta Ljubljana 5 (Zaloška c.).
- Za kvart Kodeljevo: Štepanja vas, Hrušica, Fužine, Jarše: Finančna direkcija.
- Za kvart Stari Vodmat: Pošta Ljubljana 1.

Ostalo področje italijanske lire izven Ljubljane

Poslovalnice za zamenjavo: Dolenji Logatec, Cerknica, Borovnica, Brezovica, Horjul, Vrhnika, Šmarje pri Grosupljem, Grosuplje, Višnja gora, St. Vid pri Sličeni, Ig, Devica Marija v Polju, Dobrunje, Ježica, Novo mesto, Trebnje, Kostanjevica, Mokronog, Žužemberk, Kočevje, Vel. Lašče, Dobropolje, Sodražica, Ribnica, Črnomelj, Adlešiči, Dragatuš, Griblje, Vinica, Stari trg na Kolpi, Radovica, Gradac, Metlika, Božakovo, Sela pri Jugorju, Suhor, Podzemelj, Semič, Črna vas, Štrkeljce, Petrova vas, Bojanci.

Področje nemške marke

Zamenjalno področje Kamnik: 1. Kamnik: Mestna hranilnica; 2. Kamnik: Hranilnica in posojilnica; 3. Šmartno v Tuhinju; 4. Lukovica; 5. Moravče; 6. Domžale; 7. Mengeš.

Zamenjalno področje Slovenske Konjice: 1. Slovenske Konjice: Okrajna hranilnica; 2. Opotnica: Posojilnica; 3. Loče: Posojilnica; 4. Vitanje: Krajevni odbor OF.

Zamenjalno področje Kranj: 1. Kranj: Zadrzna gospodarska banka; 2. Kranj: Mestna hranilnica; 3. Kranj: Ljubljanska kreditna banka; 4. Kranj: Hranilnica in posojilnica; 5. Kranj: prejšnja Reichsbanka; 6. Tržič: bivša Volksbanka; 7. Tržič: Mestna hranilnica Radovljica, podružnica Tržič; 8. Križe pri Tržiču: zasebna trgovina.

Zamenjalno področje Krško: 1. Krško; 2. Rače pri Zidanem mostu; 3. Senica; 4. Senovo.

Zamenjalno področje Laško: 1. Laško: stara občina; 2. Loika pri Zidanem mostu; Kranjski dom; 3. Hrastnik; pleš-

na Mestnega odbora OF; 4. Trbovlje: Posojilnica; 5. Trbovlje: Okrajna posojilnica.

Zamenjalno področje Litija: 1. Litija; 2. Zagorje; 3. Zagorje; 4. Šmartno pri Litiji.

Zamenjalno področje Ljubljana-okolica: 1. St. Vid nad Ljubljano; 2. Črnuče; 3. Dol.

Zamenjalno področje Ljutomer: 1. Ljutomer; 2. Ljutomer; 3. Mala Nedelja; 4. Sv. Jurij na ščavnici; 5. Gornja Radgona; 6. Gornja Radgona; 7. Slatina-Radenci; 8. Križevci pri Ljutomeru.

Zamenjalno področje Maribor-mesto: 1. Denarni zavod za Slovenijo, Krekova ulica; 2. Mestna hranilnica, Slovenska ulica; 3. Spodnještajerska ljudska posojilnica, Gosposka ulica; 4. Prva hrvatska štedionica, Gosposka ulica; 5. Kreditni zavod, Grajski trg; 6. Ljudska samopomoč, Aleksandrova cesta; 7. Mestna hranilnica, podružnica, Tržaška cesta; 8. Mehanizacija v Frankopanski ulici za Magdalensko predmestje, Radvanje in Novo vas; 9. Menjalnica, Slomškova ulica za Studence.

Zamenjalno področje Maribor-dezani breg: 1. Slovenska Bistrica; 2. Slivnica; občinski urad; 3. Ruše.

Zamenjalno področje Maribor-levi breg: Sv. Lenart v Slov. goricah: Okrajna hranilnica; 2. St. Ilj v Slov. goricah: Šola v Selnici; 3. Zgornja sv. Kungota.

Zamenjalno področje Ptuj: 1. Ptuj; 2. Ptuj; 3. Ptuj; 4. Ptuj; 5. Ormož; 6. Ormož.

Zamenjalno področje Radovljica: 1. Radovljica: Mestna hranilnica; 2. Jesenice: Kranjska industrijska družba; 3. Bled: Zadrzna gospodarska banka.

Zamenjalno področje Slovenjgradec: 1. Slovenjgradec: Okrajna hranilnica in posojilnica; 2. Šoštanj: Obrtna hranilnica in posojilnica.

Zamenjalno področje Škofja Loka: 1. Škofja Loka: Okrajna hranilnica; 2. Škofja Loka: Mestna hranilnica; 3. Gorenja vas; 4. Žiri; 5. Selca; 6. Zelenikl.

Zamenjalno področje Šmarje pri Jelšah: 1. Šmarje pri Jelšah; 2. Rogaska Slatina; 3. Podčetrtek; 4. Kozje.

Lirske novčanic, ki bodo zamenjane:

1. denarne nakaznice Hranilnice Ljubljanske pokrajine po 1000, 500, 100 in 50, izdane na podlagi odloka šefa pokr. upr. z dne 14. 9. 1944; po 10, 2, 1 in 0,50, izdane na podlagi odloka šefa pokr. upr. z dne 28. novembra 1944.

2. Lirski bon Denarnega zavoda Slovenije po 1 liru, 5 lir, 10 lir in 100 lir, izdani po DZS pri Predsedstvu SNOS na podlagi odloka Predsedstva SNOS z dne 20. II. 1944.

3. novčanic italijanske lire (1 lira = 100 centezimov):

